

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/76/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7019200425
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 12. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:7019200425.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., LL.M. a členov senátu JUDr. Martina Tisa a JUDr. Michala Matulníka, PhD., v právnej veci žalobkyne: V. G., narodená XX. V. XXXX, bytom v G., Ž. Č.. XX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 29. marca 2019, Číslo: XXX XXX XXXX X, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach z 19. februára 2024, č. k. KE-5Sa/15/2019-152, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

I.

1. Správny súd v Košiciach (ďalej len „správny súd“) napadnutým rozsudkom z 19. februára 2024, č. k. KE-5Sa/15/2019-152 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 29. marca 2019, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým táto podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) odvolanie žalobkyne zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie z 29. novembra 2018, ktorým bol žalobkyňi podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. zvýšený od 01. januára 2019 starobný dôchodok na sumu 685,20 eur mesačne a vdovský dôchodok na sumu 138,60 eur mesačne.

2. Správny súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej preskúmal v intenciách § 82 ods. 1-9, § 293dx ods. 1,2,3,5 zákona č. 461/2003 Z.z. a v režime stanovenom Správnym súdnym poriadkom dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby.

3. Správny súd v prvom rade uviedol, že predmet konania predstavovalo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vo veci zákonnej valorizácie starobného a vdovského dôchodku od 01. januára 2019 realizovanej podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. V tomto smere čo do valorizácie starobného dôchodku uviedol, že starobný dôchodok v roku 2019 zvyšuje o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov vykázaného Štatistickým úradom Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, t. j. v roku 2019 o 2,6 % mesačnej sumy dôchodku, najmenej však o pevnú sumu zvýšenia určenú ako 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušného druhu dôchodku vykázananej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2018, to znamená najmenej o 8,70 eur mesačne. Starobný dôchodok žalobkyne bol tak zvýšený o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, čo

je o 17,40 eur mesačne, pretože táto suma je vyššia ako pevná suma zvýšenia 8,70 eur mesačne. Vdovský dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice z dôvodu súbehu nárokov na výplatu dôchodkov v roku 2019 sa zvyšuje o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, teda o 2,6 % mesačnej sumy dôchodku, najmenej však o pevnú sumu zvýšenia určenú ako 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušného druhu dôchodku vyplácaného v sume jednej polovice z dôvodu súbehu nárokov na výplatu dôchodkov vykazanej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2018, to znamená najmenej o 2,60 eur mesačne. Vdovský dôchodok žalobkyne bol tak zvýšený o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, čo je o 3,60 eur mesačne, pretože táto suma je vyššia ako pevná suma zvýšenia 2,60 eur mesačne. Námiety žalobkyne smerujúce k základnej výške starobného a vdovského dôchodku vyhodnotil aj s ohľadom na predmet súdneho prieskumu ako nedôvodné. Dodal, že rozhodnutia o základnej výške starobného ako aj vdovského dôchodku boli predmetom preskúmania zo strany krajského súdu, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 10So/6/2017, sp. zn. 9So/84/2017), prípadne Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 10So/1/2021).

4. Účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal.

II.

5. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. Namietala, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie (§ 440 ods. 1 písm. d/ SSP), nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP) a tiež, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

7. K namietanému porušeniu, že v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie žalobkyňa primárne vo vzťahu k starobnému dôchodku namietala nerešpektovanie záverov plynúcich z právoplatných a vykonateľných rozsudkov Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6Sd/44/2012 a sp. zn. 9Sd/49/2013, má za to, že od právoplatnosti rozsudku sp. zn. 9Sd/49/2013 žalovaná doposiaľ nevydala žiadne rozhodnutie. Vo vzťahu k vdovskému dôchodku namietala správnosť výpočtu výšky vdovského dôchodku opierajúc sa o novelu zákona č. 461/2003 Z.z. účinnú od 01. augusta 2006 a ktorá sa dotkla (okrem iného) aj právnej úpravy vdovských dôchodkov.

8. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces uviedla, že na pojednávaní konanom dňa 19. februára 2024, ktoré trvalo viac ako dve hodiny, požiadala o zaslanie zápisnice z pojednávania v písomnej forme, ktorá bola žalobkyňi zaslaná až na jej urgenciu dňa 07. mája 2024. Ďalej namietala, že správny súd neakceptoval právny názor, že napadnuté rozhodnutie žalovanej má posúdiť v medziach správnej žaloby, v priebehu pojednávania nebolo umožnené žalobkyňi klásť právne relevantné otázky súvisiace so starobným a vdovským dôchodkom.

9. Vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu veci namietala nesprávny postup žalovanej pri výpočte samotného základu pre výpočet starobného dôchodku, od ktorého sa následne odvíjali jednotlivé valorizácie za príslušné roky. Následne žalobkyňa v kasačnej sťažnosti komplexne opísala priebeh a postup žalovanej a jej rozhodovací proces týkajúci sa nároku žalobkyne na starobný dôchodok a jeho výšku vrátane na to nadväzujúcich rozhodnutí tak žalovanej, ako aj súdov preskúmavajúcich zákonnosť žalovanou vydaných rozhodnutí. V tomto smere zvýraznila, že krajský súd rozsudkom z 22. augusta 2014, č. k. 9Sd/49/2013-75 zrušil rozhodnutia odporkyne (t.č. žalovanej) z 13. septembra 2013 evidované pod číslami I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX a rozhodnutia z 05. decembra 2013 vo výroku o zvýšení starobného dôchodku od 01. januára 2014. Žalovaná tak mala povinnosť na základe uvedeného rozsudku prepočítať sumu starobného dôchodku k 11. januáru 2005 na základe žalobkyňou podaných opravných prostriedkov z 28. októbra 2007 v spojení s jej doplnením z 10. januára 2008. Rovnako žalovaná nerešpektovala predchádzajúci zrušovací rozsudok krajského súdu z 20. júna 2013, č. k. 6Sd/44/2012-58. Trvala na tom, aby žalovaná tiež rešpektovala právny názor krajského súdu vyjadrený v rozsudku sp. zn. 9Sd/49/2013, a aby sa vykonal prepočet sumy starobného dôchodku so spätnou platnosťou k 11. januáru 2005. Dodala, že z tu napadnutého rozhodnutia žalovanej z 29. marca 2019 nie je zrejmé, ako sa vysporiadala práve s uvedenými rozsudkami krajského súdu a ako ich realizovala. Ako kľúčový argument správnej žaloby vo vzťahu k starobnému dôchodku označila

nerespektovanie právoplatných a vykonateľných rozsudkov krajského súdu sp. zn. 6Sd/44/2012 a sp. zn. 9Sd/49/2013. Rovnako uviedla, že poukaz krajského súdu na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 10So/6/2017) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (sp. zn. I. ÚS 429/2018) v kontexte na žalobkyňou uplatnené námietky nesúvisia s prejednávanou vecou a pokiaľ na ne správny súd odkazoval, zaťažil predmetné konanie vadou majúcou za následok nezákonnosť svojho rozsudku.

10. Žalobkyňa ďalej namietala základnú výšku vdovského dôchodku kladúc primárne dôraz na fakt, že žalovaná od 20. januára 2004 doposiaľ žalobkyni vypláca vdovský dôchodok v sume určenej z invalidného dôchodku zomretého manžela, avšak žalovaná po dovŕšení dôchodkového veku manžela mala žalobkyni priznať nový nárok na vdovský dôchodok. Žalovaná žiadosť o prehodnotenie sumy vdovského dôchodku, na ktorý žalobkyni vznikol nárok od 19. januára 2007, t.j. po dovŕšení dôchodkového veku manžela žalobkyne, zamietla, čo považovala žalobkyňa za nezákonné. Ďalej vyjadrila nesúhlas s poukazom správneho súdu na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/84/2017, ktorý sa vecne týkal práve vdovského dôchodku, keď podľa žalobkyne rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je nezákonný, porušujúci jej základné právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri strate živiteľa, právo domáhať sa svojho práva na nezávislom súde a práva, aby bola jej záležitosť spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

11. Tiež namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia žalovanej z 29. marca 2019 a rovnako tak napadnutého rozsudku správneho súdu.

12. Navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok správneho súdu zmenil tak, že správnu žalobou napadnuté rozhodnutie žalovanej zruší a vec vráti na ďalšie konanie.

III.

13. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne vyjadrila podaním z 29. mája 2024 s tým, že námietky žalobkyne uvádzané v kasačnej sťažnosti nepovažovala za opodstatnené, žalovaná pri zvýšení starobného dôchodku pri súbehu s vdovským dôchodkom postupovala v súlade s platnými právnymi predpismi o sociálnom poistení. Navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

IV.

14. Vyjadrenie žalovanej bolo doručené žalobkyni dňa 11. júna 2024 na vedomie.

15. Žalobkyňa v priebehu kasačného konania podaním z 05. augusta 2024 doplnila kasačnú sťažnosť o skutočnosti vecne zaoberajúce sa výpočtom základnej výšky starobného dôchodku a vdovského dôchodku; vo forme prílohy k predmetnému podaniu doložila prepis nahrávky z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo dňa 19. februára 2024.

V.

16. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

17. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

19. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne sudy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej

správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

21. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

22. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok správneho súdu, ktorým súd zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 29. marca 2019, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým táto podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. odvolanie žalobkyne zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie z 29. novembra 2018, ktorým bol žalobkyni podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. zvýšený od 01. januára 2019 starobný dôchodok na sumu 685,20 eur mesačne a vdovský dôchodok na sumu 138,60 eur mesačne.

23. Podľa § 82 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., dôchodková dávka vyplácaná k 1. januáru príslušného kalendárneho roka a dôchodková dávka priznaná od 1. januára do 31. decembra príslušného kalendárneho roka sa zvyšuje o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov vykázaného štatistickým úradom za prvý polrok kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku.

24. Podľa § 293dx ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z.z., od 1. januára 2018 do 31. decembra 2021 sa dôchodková dávka, okrem vyrovnávacieho príplatku, vyplácaná k 1. januáru príslušného kalendárneho roka a dôchodková dávka, okrem vyrovnávacieho príplatku, priznaná od 1. januára do 31. decembra príslušného kalendárneho roka zvyšuje podľa § 82, najmenej o pevnú sumu určenú 2% z priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky vykázananej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku.

25. Podľa § 293dx ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z., Sociálna poisťovňa na svojom webovom sídle zverejní a/ priemerné mesačné sumy dôchodkových dávok na účely odsekov 1 až 3 platné k 30. júnu kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku, do 31. augusta kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku,
b/ pevnú sumu zvýšenia dôchodkovej dávky najneskôr do 31. októbra kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku.

26. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho spisu ako aj podrobne ustáleného skutkového stavu vecne vymedzeného už v rozsudku z 27. júna 2024, sp. zn. 6Ssk/104/2023 (bod 26) mal preukázané, že
- žalobkyni bol rozhodnutím z 08. marca 2002 podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov priznaný od 29. januára 2002 vdovský dôchodok v sume 4.072,-Sk mesačne,
- rozhodnutím z 23. marca 2004 bola žalobkyni podľa zákona č. 461/2003 Z.z. upravená suma vdovského dôchodku na sumu 4.533,-Sk mesačne od 20. januára 2004,
- žalobkyni bol rozhodnutím z 09. apríla 2005 od 11. januára 2005 priznaný starobný dôchodok v sume 12.584,-Sk mesačne,
- rozhodnutím z 20. apríla 2005 žalovaná rozhodla, že žalobkyni sa od 11. januára 2005 vypláca starobný dôchodok v sume 12.584,-Sk mesačne a vdovský dôchodok z dôvodu súbehu dvoch dávok v sume jednej polovice, t.j. v sume 2.438,-Sk mesačne,
- krajský súd rozsudkom z 10. novembra 2005, sp. zn. 3Sd/187/2005 potvrdil predmetné rozhodnutia z 09. apríla 2005 a z 20. apríla 2005; následne Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 21. augusta 2007, sp. zn. 5So/5/2006 potvrdil rozsudok krajského súdu,
- následne žalovaná rozhodovala o žiadosti žalobkyne o zvýšenie sumy starobného dôchodku z 28. októbra 2007 a z 10. januára 2008,
- žalovaná rozhodnutiami z 28. januára 2015 vydanými pod číslami I. až X. opätovne rozhodla o starobnom dôchodku, o jeho zvýšení vrátane na to nadväzujúcich zákonných valorizácii za nasledujúce roky a končiac rokom 2014,
- na odvolanie žalobkyne krajský súd rozsudkom z 09. septembra 2020, sp. zn. 6Sd/15/2015 tieto rozhodnutia ako vecne správne potvrdil,

- najvyšší súd rozsudkom z 23. februára 2022, sp. zn. 10So/1/2021 rozsudok krajského súdu potvrdil,
- medzitým žalobkyňa vo vzťahu k vdovskému dôchodku žiadala o jeho prepočet z titulu dovŕšenia dôchodkového veku jej nebohého manžela,
- žalovaná žiadosť žalobkyne o prepočet vdovského dôchodku zamietla,
- krajský súd rozsudkom z 12. júla 2017, č. k. 6Sd/45/2014-255 (okrem iného) zrušil rozhodnutie z 22. apríla 2014,
- Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 30. januára 2019, sp. zn. 9So/84/2017 zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie odporkyne z 22. apríla 2014 potvrdil,
- následne v priebehu ďalších období sa každoročne k 01. januáru príslušného kalendárneho roka realizovala zákonná valorizácia starobného a vdovského dôchodku,
- prvostupňový správny orgán rozhodnutím z 29. novembra 2018 zvýšil žalobkyni od 01. januára 2019 starobný dôchodok na sumu 685,20 eur mesačne a vdovský dôchodok na sumu 138,60 eur mesačne,
- na odvolanie žalobkyne žalovaná tu preskúmaným rozhodnutím z 29. marca 2019 odvolanie žalobkyne zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie z 29. novembra 2018.

27. Najvyšší správny súd vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho spisu, skutkových okolností, ktoré sú mu známe už z predchádzajúcich konaní a s prihliadnutím na predmet súdneho prieskumu (výlučne zákonná valorizácia) dospel k záveru o správnosti postupu a rozhodnutia správneho súdu, keď tento súd správnu žalobu žalobkyne ako nedôvodnú zamietol.

28. Na úvod najvyšší správny súd považuje za potrebné zdôrazniť, že predmet tohto konania predstavuje výlučne rozhodnutie vecne upravujúce zákonnú valorizáciu starobného a vdovského dôchodku od 01. januára 2019. V tomto konaní nemožno posudzovať a vyhodnocovať zákonnosť iných rozhodnutí vydaných žalovanou a primárne upravujúcich samotnú výšku tak starobného, ako aj vdovského dôchodku. Žalobkyňa vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu žalovanej žiadne konkrétne námietky neuvádzala, preto najvyšší správny súd len zopakuje, že starobný dôchodok sa v roku 2019 zvyšuje o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov vykázaného Štatistickým úradom Slovenskej republiky za prvý polrok 2018, t. j. v roku 2019 o 2,6 % mesačnej sumy dôchodku, najmenej však o pevnú sumu zvýšenia určenú ako 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušného druhu dôchodku vykazanej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2018, to znamená najmenej o 8,70 eur mesačne. Starobný dôchodok žalobkyne bol tak zvýšený o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, čo je o 17,40 eur mesačne, pretože táto suma je vyššia ako pevná suma zvýšenia 8,70 eur mesačne. Vdovský dôchodok vyplácaný v sume jednej polovice z dôvodu súbehu nárokov na výplatu dôchodkov v roku 2019 sa zvyšuje o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, teda o 2,6 % mesačnej sumy dôchodku, najmenej však o pevnú sumu zvýšenia určenú ako 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušného druhu dôchodku vyplácaného v sume jednej polovice z dôvodu súbehu nárokov na výplatu dôchodkov vykazanej Sociálnou poisťovňou k 30. júnu 2018, to znamená najmenej o 2,60 eur mesačne. Vdovský dôchodok žalobkyne bol tak zvýšený o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, čo je o 3,60 eur mesačne, pretože táto suma je vyššia ako pevná suma zvýšenia 2,60 eur mesačne.

29. Odhliadnuc od predmetu konania jasne vymedzeného správnu žalobou napadnutým rozhodnutím žalovanej z 29. marca 2019 v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím z 29. novembra 2018 vecne upravujúceho zákonnú valorizáciu starobného dôchodku a vdovského dôchodku od 01. januára 2019 žalobkyňa v podstatnej časti kasačnej sťažnosti v časti vecne zaoberajúcej sa výškou starobného dôchodku namietala nerešpektovanie rozsudku krajského súdu z 20. júna 2013, č. k. 6Sd/44/2012-58 v spojení s opravným uznesením z 15. júla 2013, č. k. 6Sd/44/2012-63 a tiež rozsudku krajského súdu z 22. augusta 2014, č. k. 9Sd/49/2013-75 ohľadom žalobkyňou žiadaného vykonania prepočtu starobného dôchodku od 11. januára 2005. V tomto smere najvyšší správny súd nad rámec súdneho prieskumu uvádza, že žalovaná (toho času odporkyňa) rozhodnutím z 03. apríla 2012 v spojení so zmenovým rozhodnutím zo 14. júna 2013 zvýšila žalobkyni (toho času navrhovateľke) starobný dôchodok od 22. marca 2009 na sumu 575,60 eur mesačne; zároveň na to nadväzovali zákonné valorizácie za roky 2010, 2011, 2012, 2013. Krajský súd rozsudkom z 20. júna 2013, č. k. 6Sd/44/2012-58 (v spojení s opravným uznesením) zrušil rozhodnutia žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Nadväzne na menovaný rozsudok krajského súdu žalovaná rozhodnutím z 13. septembra 2013 evidovaným pod číslom I žalobkyni zvýšila starobný dôchodok od 11. januára 2005 na sumu 12.601,-Sk a ďalšími rozhodnutiami II. až IX. žalobkyni opätovne valorizovala starobný dôchodok až k januáru 2013 na sumu 635,30 eur mesačne. Rozhodnutím z 05. decembra 2013 zvýšila žalobkyni od 01. januára 2014

starobný dôchodok na sumu 644,10 eur mesačne a vdovský dôchodok na sumu 128,20 eur mesačne. Na odvolanie žalobkyne voči vyššie uvedeným rozhodnutiam krajský súd rozsudkom z 22. augusta 2014, č. k. 9Sd/49/2013-75 zrušil tieto rozhodnutia a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Následne žalovaná vychádzajúc z menovaného rozsudku krajského súdu rozhodnutiami z 28. januára 2015 vydanými pod číslami I. až X. opätovne rozhodla o starobnom dôchodku, o jeho zvýšení vrátane na to nadväzujúcich zákonných valorizácií za nasledujúce roky a končiac rokom 2014. Na odvolanie žalobkyne krajský súd rozsudkom z 09. septembra 2020, sp. zn. 6Sd/15/2015 tieto rozhodnutia ako vecne správne potvrdil. Na to najvyšší správny súd rozsudkom z 23. februára 2022, sp. zn. 10So/1/2021 rozsudok krajského súdu potvrdil.

30. V súvislosti s vdovským dôchodkom žalobkyňa namietala, že suma vdovského dôchodku bola určená z invalidného dôchodku nebohého manžela, avšak tým, že manžel žalobkyne dňa 18. januára 2007 dovŕšil dôchodkový vek, jej nárok na vdovský dôchodok zanikol a dňom nasledujúcim po dovŕšení dôchodkového veku nebohého manžela jej vznikol nový nárok na vdovský dôchodok, z ktorého dôvodu potom žiadosťou z 12. februára 2014 požiadala o prepočet vdovského dôchodku. Žalovaná rozhodnutím z 22. apríla 2014 zamietla žiadosť žalobkyne o prehodnotenie vdovského dôchodku z 12. februára 2014. Krajský súd rozsudkom z 12. júla 2017, č. k. 6Sd/45/2014-255 (okrem iného) zrušil rozhodnutie z 22. apríla 2014. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 30. januára 2019, sp. zn. 9So/84/2017 zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie žalovanej z 22. apríla 2014 potvrdil. Dospel k záveru, že rozhodujúcou skutočnosťou, ktorá zakladá vznik nároku na vdovský dôchodok, je deň smrti občana, po ktorom vzniká nárok na túto dávku. V prejednávanej veci nastala táto rozhodujúca skutočnosť dňa 29. januára 2002, t.j. za účinnosti zákona č. 100/1988 Zb. Zákon č. 461/2003 Z.z. vo svojich prechodných ustanoveniach upravuje nároky na dávky vzniknuté pred 01. januárom 2004, respektíve pri opätovnom vzniku nároku na dávku, ak nárok na ňu zanikol (§ 293dm zákona č. 461/2003 Z.z.), avšak v žiadnom ustanovení neumožňoval opätovný vznik nároku na vdovský dôchodok podľa predpisov účinných po 01. januári 2004, čo bol aj prípad žalobkyne. Nie je možné prehodnotiť nárok žalobkyne na vdovský dôchodok po manželovi zomrelom dňa 29. januára 2002 podľa podmienok uvedených v § 74 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. ku dňu 19. januára 2007. Možno len dodať, že žalobkyňa následne voči rozsudku sp. zn. 9So/84/2017 podala ústavnú sťažnosť, ktorá bola uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. októbra 2020, sp. zn. IV. ÚS 130/2020, odmietnutá.

31. Žalobkyňa tiež namietala, že požiadala o zaslanie zápisnice z pojednávania v písomnej forme, ktorá bola žalobkyňi zaslaná až na jej urgenciu dňa 07. mája 2024. Ďalej namietala, že správny súd neakceptoval právny názor, že napadnuté rozhodnutie žalovanej má posúdiť v medziach správnej žaloby, v priebehu pojednávania nebolo umožnené žalobkyňi klásť právne relevantné otázky súvisiace so starobným a vdovským dôchodkom.

32. V tomto smere najvyšší správny súd uvádza, že zápisnica z pojednávania v písomnej forme bola žalobkyňi zaslaná, ako sama uvádza. Z obsahu zápisnice z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 19. februára 2024 a rovnako aj z prepisu nahrávky z tohto pojednávania, ktorý doložila ku kasačnej sťažnosti vo forme prílohy samotná žalobkyňa, je tiež zrejmé, že správny súd žalobkyňu jasne upovedomil o tom, že predmet konania predstavuje valorizačné rozhodnutie o zvýšení starobného a vdovského dôchodku, pričom tiež uviedol, že v tomto konaní nemožno posudzovať samotný základ starobného, ako aj vdovského dôchodku. Rovnako správny súd berúc zreteľ na predmet konania stručne oboznámil žalobkyňu ohľadom prejednávanej veci, ozrejmil jej prvostupňové správne rozhodnutie a tiež druhostupňové správne rozhodnutie a na to nadväzujúce konanie pred správnym súdom. K námietke, že správny súd zabránil žalobkyňi v rámci dokazovania poverenej zástupkyne žalovanej položiť otázky vo veci starobného dôchodku týkajúce sa nerešpektovania právoplatných rozsudkov krajského súdu č. k. 6Sd/44/2012-58 a č. k. 9Sd/49/2013-75 najvyšší správny súd uvádza, že správny súd opakovane upovedomil žalobkyňu o predmete konania, pričom tieto námietky zjavne vybočovali z vecného rámca prejednávanej veci. Je to v prvom rade sudca, kto vedie pojednávanie a dbá o to, aby pojednávanie prebiehalo efektívne s vecným akcentom k prejednávanej veci. Pokiaľ účastník svojimi vyjadreniami vybočuje z toho vecného rámca, je konajúci sudca oprávnený tohto účastníka usmerňovať a korigovať jeho vyjadrenia tak, aby sa dosiahol účel pojednania konkrétnej veci a zbytočne sa pojednávanie nepredlžovalo o otázky, respektíve také okolnosti, ktoré nemajú s predmetom konania absolútne žiaden súvis.

33. V zmysle § 455 SSP kasačný súd rozhodne o kasačnej sťažnosti spravidla bez pojednávania, pričom pojednávanie môže nariadiť, ak to považuje za potrebné. S ohľadom na právny charakter sporných otázok potreba nariadenia pojednávania v tejto veci nevyvstala i napriek tomu, že sa tejto možnosti žalobkyňa v podanej kasačnej sťažnosti domáhala.

34. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší správny súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobkyne za dôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

35. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobkyni, ktorá v tomto konaní úspech nemala, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

36. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.